VERBA VOLANT, WEBi *SCRIPTA MANENT*

ELENA UNGUREANU*

În economia cunoaşterii, textul digital reprezintă expresia cea mai elocventă a comunicării online. Mileniul III a început în forță, cu reevaluarea textului tipărit, dotându-l cu capacități şi virtuți pe care nu le-a cunoscut anterior: conectarea directă, nemijlocită şi instantanee cu alte texte, posibilitatea de multiplicare, editare, ştergere, traducere, design, arhivare, versionare etc. Textul/discursul online este un macrosemn al comunicării mediate de tehnologia informației şi a comunicării (TIC), a cărui analiză constituie preocuparea de câteva decenii a importante şcoli şi proiecte de cercetare din lumea întreagă. Internetul oferă un material puțin spus voluminos în acest scop: el prezintă un şantier imens, în al cărui spațiu infinit germinează creativitatea utilizatorilor. Cultura online (numită şi *soft-cultură*) este noul mediu de viețuire a limbajului, a textelor, dezvoltându-se în ritmuri mult mai rapide decât reuşeşte ştiința să le interpreteze.

În opinia specialiştilor, maniera în care lingviştii vor efectua investigații se va schimba dramatic (dacă nu s-a schimbat deja pentru unii) şi, cu cât mai mult datele lingviştilor vor lua calea webului, cu atât mai importante schimbări se vor produce (Lewis 2013: 6). Întrucât cercetătorii vor (inter)opera cu datele a zeci de limbi, obiectul principal de studiu al lingvisticii textului (Coşeriu 2013) va suporta şi el modificări radicale în abordare. Viitorul este, indiscutabil, al tehnologiilor: ştiința viitorului (filologia inclusiv) va fi una electronică. Numeroşi termeni din domeniul comunicării online prezintă un interes deosebit pentru cercetarea interdisciplinară: *webtext*, *wordtext*, *chat-text*, *sms-text*, *copytext*, *wikitext*, *digitext*, dar mai ales *hypertext*. Caracteristica lor dominantă este *virtualitatea*, acestea şi alte tipuri alcătuind ceea ce numim *textualitate virtuală*, care se manifestă exclusiv pe suport electronic şi se distinge prin caracteristici „tehnologizate".

Hypertextul (HTML – HyperText Markup Language) este, întâi de toate, limbajul de marcare utilizat pentru crearea paginilor web ce pot fi afişate într-un browser (sau navigator). WWW-ul a apărut la sfârşitul anilor '80, când cercetătorii

* Institutul de Filologie al Academiei de Ştiințe a Moldovei, Chişinău, bd. Ştefan cel Mare şi Sfânt, nr. 1, Republica Moldova.

ALIL, t. LVII, 2017, Bucureşti, p. 379–386

BDD-A30160 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:32 UTC)

de la CERN (Organizația Europeană pentru Cercetare Nucleară – European Organization for Nuclear Research) au creat o rețea care să le permită accesul mai facil la documentele produse în laboratoarele lor. În 1990, Tim Berners-Lee (creatorul webului) a introdus un browser doar pentru texte şi a dezvoltat HTML, în 1991 au fost implementate primele aplicații web la CERN, iar în 1992 a fost introdus webul în comunitatea Internet – aşa a început revoluția. Diferența dintre www şi celelalte componente ale Internetului este tocmai hypertextul. Toate documentele (textele şi celelalte aplicații) sunt legate între ele şi memorate prin intermediul serverelor, indiferent de locul unde se găsesc pe web. Trecerea nelimitată în timp şi spațiu de la un document la altul, de la un subiect la altul, de la un loc la altul etc. impresionează puternic utilizatorul, creându-i acestuia o stare de euforie în ceea ce priveşte accesul la informație, libertatea în a o utiliza şi infinitele posibilități de a lucra cu ea.

Pe lângă faptul că este un concept al informaticii şi tehnologiei informației, *hypertextul este un concept al (inter)net-lingvisticii*.Hypertextul a intrat în atenția lingviştilor abia de câteva decenii, dar de un domeniu separat se poate vorbi abia după anul 2000 (Сергиенко 2009; Горина 2016). Unii cercetători au lansat chiar şi termenul de *hypertext-lingvistică* (Jucker 2002: 29–51; Storrer 2008), în cadrul căreia ar trebui să fie studiat inclusiv cu mijloace tehnologice, nemijlocit, conceptul nou însuşit de ştiințele umaniste. În calitatea sa de subdisciplină a lingvisticii generale, (inter)net-lingvistica utilizează textul ca tehnologie şi ca unitate comunicativă. Dimensiunile pe care se dezvoltă (inter)net-lingvistica se referă la răspândirea şi influența variațiilor stilistice internautice asupra textelor tipărite, prin intermediul mass-media şi al operelor literare, precum şi la dezvoltarea webului a megacorpus de uzaje lingvistice (Wooldridge 2004). Noua disciplină nu abandonează instrumentele şi conceptele lingvisticii tradiționale: tot ce a furnizat aceasta din urmă se va regăsi într-un nou format, cu dimensiuni tehnologizate. n timp ce limbajul natural funcționează fără tehnologii, limbajul procesat nu poate funcționa în lipsa lor. În fața (inter)net-lingvisticii apar numeroase aspecte noi de cercetat: noul format al textului; noile spații de comunicare (e-mailul, mesageria instantanee, chatul, blogul, forumul de discuții, portalul, rețelele de socializare, lumile virtuale...); noile semne de comunicare (linkurile, simbolurile, @, emoticoane, iconuri etc.); noile genuri şi specii online, care stau la baza actelor de vorbire/scriere online (genul epistolar – e-mailul –, motoarele de căutare, jurnalistica online, enciclopediile şi dicționarele online de tipul Wikipedia, corpusurile şi bazele de date/arhivele/repozitoriile digitale, comentariul online, „peretele" – pagina personală – pe rețeaua de socializare, nickname-ul şi avatarul ca reprezentare a persoanei generatoare de text în lumea virtuală, spamul, hyperliteratura, jocurile online etc.); noile limbaje internautice şi slanguri (argouri, jargoane, termeni, abrevieri, acronime etc.); multilingvismul; renunțarea progresivă la norma limbii în comunicarea pe chaturi, terminologizarea informatică a limbajului uzual, de- şi reterminologizarea etc.

BDD-A30160 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:32 UTC)

Hypertextul e conceptul cel mai important al webului (www), care a revoluționat tehnologia informației şi a atras în rețeaua comunicațională până în prezent mai bine de 1,5 miliarde de utilizatori din toate categoriile şi păturile sociale. Dar hypertextul nu e doar un concept al tehnologiei; el are rădăcini în formatul tipărit (hipertextul): în textul biblic, în enciclopedii, glosare şi dicționare, cărți de telefoane, cărți medicale şi acte legislative cu amendamente, cataloage şi ghiduri de călătorie, cărți de bucate şi reviste ştiințifice, în rezumate şi indexuri etc. Putem disocia două sensuri ale acestuia: hypertextul în sens îngust (orice text electronic sau fragment de text dotat cu *linkuri*) şi hypertextul în sens larg (*totalitatea* textelor electronice din rețeaua web dotate cu linkuri, potențial legate între *ele*), altfel spus, megahypertextul întregului web; totalitatea hypertextelor în sens îngust legate între ele prin hyperlegături (hyperlinkuri). Hypertextul este o hyperbolă a textului, un text dinamic, un text polidimensional, multimedia şi hypermedia, măsurabil, comercial. Rezumând, putem afirma că hypertextul este: a) *metodă* de unire a documentelor; b) text cu un anume fel de *organizare*; c) *mecanism* care permite organizarea textelor; d) *formă* de organizare a materialului textual; e) *mijloc* de organizare a textelor; e) *documentație* care se ramifică.

O formulă simplificată a fost dată chiar de George Landow, un teoretician recunoscut în domeniul literaturii hypertextuale şi hypermedia: „hypertextul este textul rețelei" („Hypertext is networked text" – Landow 1997:23). În acelaşi context, insistăm pe înțelegerea fenomenului hypertextualității ca materializare tehnologică a intertextualității. Având în vedere că „hypertextul e un intertext dramatizat/regizat/pus în scenă" (Pisarski 2011: 187) şi înclinând spre parfrazare, putem spune că *hypertextul este intertextul rețelei (webului)*.

Hypertextul reprezintă unitatea fundamentală a comunicării online. Acest domeniu nou pentru ştiințele umaniste a intrat mai serios în atenția specialiştilor după anul 2000, trezind un viu interes, în special prin noutatea formatului în care se afişează (digital). Hypertextul începe să fie examinat tot mai frecvent ca țesătură online sau ca acțiune (Berners-Lee 1999), datorită dinamismului modificărilor şi vizibilității acestora, se apropie mai mult ca oricând de percepția limbajului ca fenomen viu. Încă Wittgenstein spunea că limbajul este o parte a organismului nostru, nu mai puțin complexă decât acesta.

Hypertextul reprezintă unitatea a două componente – conținut şi tehnologie. În calitatea sa de semn al limbajului virtual (mediat de computer), hypertextul Internetului reprezintă o proiecție perfectă a ideilor poststructuraliştilor, generând o nouă ideologie şi noi comportamente umane în sfera internautică. Travaliul celor de la Tel Quel a pregătit terenul conceptual al teoriei intertextualității şi, ca o continuare a ei, şi al teoriei hypertextualității (G. Genette, J. Derrida, R. Barthes, J. Kristeva, precum şi alți specialişti dezvoltând aceste teorii în întreaga lume). Hypertextul este considerat un fel de Mecca a intertextului (Ertzscheid 2002). Ideea hypertextului s-a născut într-un articol al lui Vannevar Bush, *As We May Think*, publicat în periodicul „The Atlantic Monthly" (iulie 1945). Autorul îşi imagina un

BDD-A30160 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:32 UTC)

dispozitiv numit MEMEX (de la *memory* + *index*), un birou mecanic, interconectat cu o arhivă de microfilme şi capabil să redea diferite cărți, scrieri sau orice document dintr-o bibliotecă, ba chiar să urmeze automat referințe dintr-o pagină într-o altă pagină. Acest articol l-a inspirat pe Douglas Engelbart în dezvoltarea şi prezentarea în 1968 a sistemului NLS (*oNLine System*), prima utilizare efectivă a conceptului de hypertext. Sistemul încorpora multe concepte moderne ca: mouse (invenție a lui Engelbart), monitor video, organizare informațională pe bază de relevanță, ferestre multiple pe un ecran etc. Au existat şi alte proiecte între timp, dintre care unele nefinalizate. Însă adevăratul inventator al hypertextului este considerat Ted Nelson. Hypertextul, după Nelson, reprezintă un „material scris sau grafic interconectat într-o manieră complexă, care în mod convențional NU poate fi reprezentat pe hârtie" (Nelson 1965: 84–100) (definiție din 1965 a hypertextului şi titlu de articol, devenit unul de referință). Deşi până la ora actuală s-au propus nenumărate definiții pentru conceptul respectiv, operăm în continuare cu definiția general acceptată a hypertextului, propusă de părintele acestuia: „un text hypermedia activat printr-un sistem sau printr-o rețea de hyperlinkuri". Acesta poate conține cuprinsuri ale propriului său conținut şi relațiile dintre diverse părți componente, precum şi adnotări, adăugiri, note de subsol, indexuri, bibliografii etc. „Modul convențional de a nu putea fi reprezentat pe hârtie" avea să obțină calificativul de „nonlinear". Nonlinearitatea, cea mai importantă caracteristică a hypertextului, vizează existența simultană a legăturilor dintre texte. Însă modelul de maşină hypertextuală denumită Xanadu nu a fost urmat în totalitate. De atunci conceptul originar a evoluat substanțial. Nenumărate proiecte şi aplicații tehnologice au favorizat apariția prototipului actual, dar ceea ce a determinat succesul sistemului hypertext l-a constituit conceptualizarea de către Tim Berners-Lee a rețelei globale denumite World Wide Web (www sau web).

În rolul de unități ale hypertextului se produc *hypertextemul*, *(hyper)linkul* şi *textonul*. Hypertextemul este unitatea minimală a hypertextului. Într-o altă formulă, este unitatea (inter)textemică online, care, prin citare, poate să devină discurs repetat online (sau e-discurs repetat). Hypertextemele pot avea orice dimensiune (volum), orice expresie grafică, vizuală, auditivă, 3D etc. existente în mediul online. Hypertextemele cu o lungime mică şi medie sunt cele mai memorabile şi mai reproductibile (sunt citate), înregistrând în arhivele webului tendința de gramaticalizare şi depozitându-se astfel în memoria digitală şi totodată în memoria colectivă a comunității online şi offline. Modificările care se produc în cadrul fiecărui hypertextem sunt perfect analizabile în conformitate cu cele patru figuri de construcție din retorica lui Quintillian (*adiectio*, *detractio*, *immutatio* şi *transmutatio*), principii teoretice dezvoltate şi aflate în atenția reprezentanților şcolii ieşene a discursului repetat, sub îndrumarea prof. Stelian Dumistrăcel (*Discursul repetat*; Dumistrăcel 2006a; Dumistrăcel 2006b).

O altă unitate elementară informațională este *(hyper)linkul* – semn omniprezent în spațiul virtual, fiind cel mai productiv, vizibil, accesat şi accesibil element al

BDD-A30160 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:32 UTC)

hypertextului, care tricotează „țesătura" webului. Hyperlinkul este aşadar elementul dinamic al hypertextului şi reprezintă o referință sau o modalitate tehnologică de navigare către alte fragmente ale aceluiaşi hypertext sau către alte texte sau hypertexte în sens îngust. Linkurile hypertextuale fac conexiuni intertextuale explicit în interiorul şi în exteriorul textelor, legături între cuvinte, imagini, documente video şi audio etc. Datorită linkului, navigarea prin hypertext a devenit extrem de facilă şi de rapidă. Hyperlinkul este considerat cel mai important semn al spațiului electronic, caracterizat prin două dimensiuni: *tehnologică* (sistem de organizare a datelor) şi *textuală* (mod de gândire cu ajutorul limbajului). Această „dublă vocație" (Clément 1995) este caracteristica lor de bază.

*Hypertextul e un text ramificat, interactiv***.** Hypertextul nu e o rețea de asocieri libere, întâmplătoare, gratuite, ci una generată şi supravegheată de ochiul internautului şi/sau programatorului. Navigatorul este liber să aleagă şi să-şi aducă propria contribuție de resurse hypertextuale. Cercetătorii ezită între două perspective asupra hypertextului: (a) că ar fi în totalitate nelinear sau (b) că ar constitui o combinație de linearitate şi nonlinearitate. Cert e că nu există la ora actuală o definiție unanim acceptată, domeniul fiind în continuă evoluție. Cele mai multe web-texte (indiferent de gen şi specie) sunt texte mixte, care pot fi citite atât linear, cât şi nonlinear, adică pot fi navigate, sărind din link în link, deci reflectă ideea de *linearitate* + *nonlinearitate.*

Bill Gates, cofondatorul (împreună cu Paul Allen) al Microsoft Corporation, ne îndeamnă: „Scăpați de tirania hârtiei. [...] Treceți la stilul de viață web!". Webul semantic este deja realitate, în care trebuie să se regăsească lingvistica şi literatura hypertextuală (Горошко 2010:14–19), deoarece hypertextul e continuarea şi totodată opusul textului, el reprezentând evoluția clară a scrisului şi cititului către noi dimensiuni. Hypertextul este şi nu este. Textul rămâne, dar e rigid, fix, hypertextul e lichid. Johann Gutenberg, creatorul tiparului (1450), este considerat omul mileniului I. Albert Einstein, cu teoria relativității, este considerat omul mileniului II. Cu invenția sa extraordinară – webul, bazat pe hypertext (una dintre cele mai importante în istoria omenirii, nu îndeajuns conştientizată) –, Tim Berners-Lee ar putea lua nu doar la Premiul Nobel (a fost nominalizat în 2010), dar şi titlul de om al mileniului III. Aşadar, toată istoria de cca 500 de ani a textului tipărit se plasează azi, datorită dihotomiei linearitate *vs* nonlinearitate, în opoziție clară cu hypertextul (cu o istorie de circa două decenii). Concluzia la care ajungem este că hypertextul reprezintă o clară relație de (dis)continuitate față de textul tipărit (caracterizat prin linearitate). În acest sens, aderăm la opinia lui S. Archibald, şi anume: „Hypertextualitatea este, sub toate aspectele, opusul textualității" (Archibald 2008: 133), deci o *anti-textualitate*.

Examinat din perspectiva semnificației lui *hyper-*, hypertextul e un concept hibrid, emergent şi presupune actul de coparticipare al utilizatorului prin *hyperlectură*, *hyperscriitură* (Salaün, Vandendorpe 2002), solicitând o *hyperatenție*. În procesul de navigare şi interpretare este generat *hypersensul*, care, prin accesare continuă, se multiplică într-o *hyperstructură*, fiind el însuşi o *hypermetaforă* (Anis 1999: 59–68).

BDD-A30160 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:32 UTC)

Viziunea lui Beaugrande şi Dressler, conform căreia orice fragment de comunicare, fie el scris (textul) sau verbal (discursul), se încadrează în noțiunea generală de *text*, acesta din urmă distingându-se prin bine-cunoscutele şapte standarde: *coeziune*, *coerență*, *intenționalitate*, *acceptabilitate*, *informativitate*, *situaționalitate*, *intertextualitate* (Beaugrande & Dressler 1982), poate fi revizuită atunci când o raportăm la hypertext. Reinterpretate cu aplicare pentru textul electronic, care în esența sa e nonlinear, standardele textualității devenite loc comun în textologie pot fi reformulate, pentru hypertext, astfel: *(in)coeziune* sau *noncoeziune*, *(in)coerență* sau *noncoerență*, *hyperintenționalitate*, *hyperacceptabilitate*, *hypersituaționalitate*, *hyperhipertextualitate* şi *hyperinformativitate*. Toate aceste reinterpretări se datorează linkurilor. Linkurile alcătuiesc ele însele o rețea hypertextuală, iar activarea (acționarea) lor contribuie atât la realizarea coeziunii şi coerenței hypertextului, cât şi la distrugerea lor (din cauza infinitului hypertextului, unii cercetători îi contestă în general coeziunea şi coerența). Autorul poate doar ghici aproximativ modul în care cititorul/utilizatorul îi va citi hypertextul, în ce ordine va fi afişat pe ecranul monitorului următorul fragment, în ce context vor fi (re)utilizate atât unitățile informaționale separate (citate, textoane, linkuri etc.), cât şi întregul hypertext, dar nu-l poate obliga să se mişte pe un anumit traseu textual dinainte stabilit. Utilizatorul îşi va construi, prin lectură, hypertextul său particular.

Aceste standarde pot fi completate cu alte caracteristici generate de mediul virtual. Trăsăturile hypertextului sunt, de fapt, trăsături ale webului, pe care poststructuralismul (Галушко 2000) le-a intuit cu câteva decenii înainte ca acesta să se manifeste plenar: *nonlinearitatea* (numită şi *nelinearitate*, *plurilinearitate*ori *tabularitate*), *dinamismul*, *creativitatea*, *virtualitatea*, *binaritatea*, *alteritatea*, *globalitatea*, *libertatea şi democratizarea relațiilor*, *citaționalitatea*, *fragmentarismul*, *discontinuitatea*, *haosul şi ordinea*, *descentralizarea*, *nonierarhicitatea*, *fluiditatea* sau *lichiditatea*, *mozaicitatea*, *reticularitatea*, *variativitatea*, *vizibilitatea*, *interactivitatea*, *dialogismul* şi *polifonia*, *deschiderea*, *egalitatea*, *infinitatea*, *eterogenitatea*, *multimedialitatea (hypermedia)*, *modificarea relației autor–cititor*, *anonimicitatea*, *depersonalizarea*, *identitatea duplicitară sau multiplicitară*, *ludicitatea* sau *jocul semnificanților*, *carnavalescul*, *manipulabilitatea*, *integrabilitatea*, *creolizarea*, *granularitatea*, *nodularitatea*, *convergența*, *evaluabilitatea*, *ubicuitatea* (Ungureanu 2014: 113–122). La toate aceste trăsături se pot adăuga multe altele, pe care doar le trecem în revistă în prezentul studiu: *simultaneitatea*, *instantaneitatea*, *serendipitatea*, *ciclicitatea*, *transportabilitatea*, *inspectabilitatea* (Carr 2012: 132), *programabilitatea*, *multimodalitatea*, *hibriditatea*, *artificialitatea*, *imanența*, *relaționalitatea*, *secvențialitatea*, *inserabilitatea*, *replicabilitatea*, *transmisibilitatea*, *indexabilitatea*, *conectivitatea*, *iterativitatea*, *rapiditatea*, *tactilitatea*, *tastabilitatea*, *marcabilitatea*, *radierea*, *restabilirea*, *copiabilitatea*, *reproductibilitatea*, *repetitivitatea*, *versatilitatea*, *hypermediatitatea* şi *imediatitatea* (*hypermédiateté et immédiateté*) (Archibald 2008: 129) etc., fiecare meritând cercetări aprofundate.

BDD-A30160 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:32 UTC)

Exemplul „clasic” de hypertext pe care îl oferă online-ul este *Wikipedia* (enciclopedia liberă şi universală). Dezvoltarea proiectului global Wikipedia este un deziderat urgent, iar misiunea nobilă a acestui hyperproiect este să ofere fiecărui om de pe planetă o enciclopedie gratuită (Wales 2005). Cercetarea hypercorpusului de hypertexte se află abia la începuturi. Revoluţia în toate domeniile societăţii a început de 25 de ani (1991), odată cu apariţia, generalizarea şi conştientizarea webului. Ea continuă cu paşi giganitici, prin contribuţia tuturor internauţilor. Tehnologia web şi uriaşa sa memorie online, deşi e virtuală, face ca nimic să nu se mai piardă: nici cuvinte, nici fotografii, nici materiale audio, nici imagini video. Aici totul se adaugă, chiar şi când se sterge.

Omagiul nostru adus conducătorului Şcolii ieşene a discursului repetat: nu doar pe web, *verba et scripta manent*.

BIBLIOGRAFIE

Anis 1999 = Jacques Anis, *L'hypertexte comme hypermétaphore*, în „*Linx*”, nr. 40.

Archibald 2008 = Samuel Archibald, *Le texte et la technique. La lecture à l'heure des nouveaux médias*, thèse présentée comme exigence partielle du doctorat en sémiologie, Université du Québec à Montréal.

Beaugrand, Dressler 1981 = Robert-Alain de Beaugrande, Wolfgang Ulrich Dressler, *Introduction to text linguistics*, London and New York, Longman.

Berners-Lee 1999 = Tim Berners-Lee, *Weaving the Web*, San Francisco, Harper Collins.

Carr 2012 = Nicholas Carr, *Superficialii. Efectele internetului asupra creierului uman*, Bucureşti, Editura Publica.

Clément 1995 = Jean Clément, *Du texte à l'hypertexte: vers une épistémologie de la discursivité hypertextuelle*, în Jean-Pierre Balpe, Alain Lelu, Imad Saleh, *Hypertextes et hypermédias: réalisations, outils et méthodes*, Paris, Hermès.

Coşeriu 2013 = Eugeniu Coşeriu, *Lingvistica textului. O introducere în hermeneutica sensului*, ediţie îngrijită de Jörn Albrecht, versiune românească şi indici de Eugen Munteanu şi Ana-Maria Prisacaru, cu o postfaţă de Eugen Munteanu, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”.

Discursul repetat = *Discursul repetat între alteritate şi creativitate*, volum omagial Stelian Dumistrăcel (editor Cristinel Munteanu), Iaşi, Editura Institutul European.

Dumistrăcel 2006a = Stelian Dumistrăcel, *Discursul repetat în textul jurnalistic. Tentaţia instituirii comuniunii fatice prin mass-media*, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”.

Dumistrăcel 2006b = Stelian Dumistrăcel, *Limbajul publicistic românesc din perspectiva stilurilor funcţionale*, Iaşi, Editura Institutul European

Ertzscheid 2002 = Olivier Ertzscheid, *L'hypertexte: haut lieu de l'intertexte*, în „*La revue de ressourses*”. (http://www.larevuedesressources.org/l-hypertexte-haut-lieu-de-l-intertexte,027.html)

Галушко 2000 = Т.Г. Галушко, *Контекст, текст и гипертекст в свете некоторых идей постструктурализма*, în „Вестник АмГУ”, vol. 10 (http://www.countries.ru/library/-download/giper.pdf – 2.03.2017).

Горина 2016 = Е.В. Горина, *Конституирующие признаки дискурса Интернета* (диссертация на соискание ученой степени доктора филологических наук), Екатеринбург.

Горошко 2010 = Е.И. Горошко, *Гипертекст 3.0: лингвистический анализ*, în Гипертекст как объект лингвистического исследования, Самара, ПГСГА, с.14–19.

Jucker 2002 = Andreas H. Jucker, *Hypertextlinguistics: Textuality and typology of hypertext*, în Andreas Fischer, Gunnel Tottie, Hans Martin Lehmann (eds.), *Text Types and Corpora. Studies in Honour of Udo Fries*, Tubingen, Gunter Narr, p. 29–51.

BDD-A30160 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:32 UTC)

Landow G.P. = *Hypertext 2.0 The Convergence of Contemporary Critical theory and Technology*. Baltimore–London, John Hopkins University Press, p. 23–67.
Lévy 1991 = Pierre Lévy, *L'hypertexte, instrument et métaphore de la communication*, în „Réseaux", vol. 9, nr. 46–47.
Lewis 2013 = John P. Lewis, *Wikipedia: Is it the Library of Babel?* (http://www.ncsociology.org/-torchmagazine/lewis.pdf – 17.04.2017).
Nelson 1965 = Theodor H. Nelson, *A File Structure for the Complex, the Changing and the Indeterminate*, în *Proceedings of the ACM 20th National Conference* (Cleveland, Ohia, August 24–26, 1965), ed. Lewis Winner, New York, ACM Press, p. 84–100.
Pisarski, Mariusz 2011 = Mariusz Pisarski, *Hypertext and intertextuality. Affinities and discordances*, în „Porównania", nr. 8, p. 183–194.
Salaün, Vandendorpe 2002 = Jean-Michel Salaün, Christian Vandendorpe (coord.), *Les défis de la publication sur le Web: hyperlectures, cybertextes et méta-editions* (http://www.enssib.fr/sites/-www/files/documents/presses-enssib/ebooks/defis-e-book.pdf).
Сергиенко 2009 = П.И. Сергиенко, *Лингвокогнитивные особенности электронного гипертекста (на материале английского языка)* (диссертация на соискание ученой степени доктора филологических наук), Москва.
Storrer 2008 = Angelika Storrer, *Hypertextlinguistik*, în Nina Janich (hg.), *Textlinguistik. 15 Einführungen*, Tübingen, Gunter Narr Verlag, p. 315–332.
Ungureanu 2014 = Elena Ungureanu, *Dincolo de text: hypertextul*, Chişinău, Editura ARC.
Wales 2005 = Jimmy Wales, *The Birth of Wikipedia* (https://www.ted.com/talks/jimmy_wales_-on_the_birth_of_wikipedia – 13.03.2017).
Wooldridge 2004 = Russon Wooldridge, *Le Web comme corpus d'usages linguistiques*, în „Cahiers de lexicologie", nr. 85, p. 209–225.

VERBA VOLANT, WEBi *SCRIPTA MANENT*

ABSTRACT

In the online space, any text can become a hypertext by providing links, and this can be done by any Internet, an activity that Tim Berners-Lee's web designer urges: to generate „interconnected data". For hypertext-linguistics, the natural language relationship – artificial language (processed, technologically) becomes the most important aspect. The new generation text is radically different from the printed text by gradually incorporating the oral, metatexuality and multiversioning component.

Keywords: *hypertext*, *hyperlink*, *web-textuality*, *nonlinearity*, *virtuality*.

BDD-A30160 © 2017 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:53:32 UTC)